

Espainiako Gobernuak espetxe zigorra betetzen ari diren intsumiso guztiak indultatuko dituela iragarri du. Iragarpenean oinarriturik, Iruñeko Entzutegetiko epaileek Iruñeko kartzelan hirugarren graduan preso geratzen ziren 12 intsumisoak aske uztea erabaki dute. Dagoeneko bakarra geratzen da preso, eta egun batetik bestera aske geratzea espero da. Horrenbestez, aurki ez da intsumiso presorik geratuko 1993tik gaur arte mugimendu antimilitaristaren erreferentzia garrantzitsua izan den espetxe iruindarrean. Erreportaia honek bost urteok laburbiltzen ditu protagonisten hitzetan, San Roque kaleko espetxe zaharrean preso izan diren antimilitaristen esanetan.

Testuak: Juan Kruz Lakasta

Iruñeko kartzelan intsumisorik ez

Ruben Marcilla 28 urteko antsoaindarra da, eta egun ez du lanik. Hobeto adierazita, ez du soldatarik; izan ere, Eguzki Irratien aritzen da, eta han badu aski lan, «aski eta sobera», haren hitzetan. Lehen plantoan parte hartu zuen, eta horren ondorioz 11 hilabete eman zituen Iruñeko espetxean bigarren graduan preso, hau da, gau eta egun giltzape turik. Plantoaren estrategiaren gurasoetako bat da.

Plantoaren estrategia 1993ko irailean jaio zen, Iruñeko Txantrea auzoko Auzotegi elkartean. Abuztuan, Espainiako Gobernuak espetxean sartu berriak ziren intsumiso presoek hirugarren gradua automatikoki ematea erabaki zuen. Gradu horretan presoek gaua kartzelan eta eguna kalean igarotzen dute. Irailean hirugarren gradura pasatu berriak ziren itsumisoek, kartzelan lehendabizikoz sartzearen ondorioz intsumisoek eta talde antimilitaristak kideek -garai hartan, Kakitzat eta KEM- batzarra egin zuten Auzotegin. Hirurogei lagun elkartzu ziren. Gehiago ziren batzar historikora joatekoak, baina bezperan Espartzako jaiak hasi ziren, eta askorentzat fuerteagoa izan zen bestondoa kontzientzia antimilitarista baino.

Batzarrean hirugarren gradua haustea eta bigarren gradura itzultzea erabaki zuten. Rubenen arabera, bi arrazoi nagusi izan ziren. «Batetik, errailetatik zetorren arrazoia. Hirugarren gradura ateratako jendeak Gobernu bere lepotik barre egiten ari zela sentitzen zuen. Hedabideak aske zeudela esaten ari ziren, eta gauero espetxera joan behar izaten zuten. Ez geunden hori onartzeko prest. Bestetik, talde antimilitaristen argudioa zegoen: desobedientzia zibilaren kanpian beste urrats bat ematea, Gobernu berriz atzean uztea», azaldu du antsoaindarrak.

1993ko abenduaren 12an 33 intsumiso preso ez ziren espetxera lo egitera joan. Autoinkulpatu pertsona ezagunen etxeetan igaro zuten gaua, eta goizean Txantreako elizan elkartzu ziren. Poliziak eguerdian atxilotu zituen, eta berehala errealtate berri batean sartu zituzten: kartzelan.

Alex Belasko 26 urteko iruinesea da, eta egun Amnistia Aldeko Batzordeen Nafarroako arduraduna. Arduraduna eta motorea, bileraz beteriko haren

Espainiako Zigor Kode berriaren kontra Iruñeko kartzelako intsumisoek 1996ko maiatzean egindako protesta ekintza.

JOXE LACALLE

agendan elkarrizketa egiteko txokoa topatzea zenbat kostatu zaion ikusita. Rubenek bezala, lehen plantoan parte hartu zuen. Hogeita bost hilabete eman zituen preso, 8 Iruñeko kartzelan

eta gainontzekoak Aragoiko Daroca espetxean. Izan ere, Alex 1994ko irailaren 8an Iruñeko kartzelatik sakabanaturiko zortzi intsumisoetako bat da.

Alexen iduriko, sakabanaketa

intsumisoen kolektiboak kartzelan hasieratik hartu zuen bidearen ondorio zuzena izan zen. «Erabaki genuen kartzeleroen gurekiko jarrera, kartzelako arau zentzugabeak eta kartzelan ger-

tatzen ziren gehiegikeria guztiak salatzea. Tentsioa gero eta handiagoa zen: sanferminetan patioa itxi ziguten, abuztuaren amaieran metadona tratamenduan zegoen preso bat hil zen medikuen arduragabekeriaren ondorioz... Zigorren eta isolamenduen bitartez gu kokiltzen saiatu ziren, baina ez zuten lortu, eta azkenean har zezaketen neurririk gogorrena hartu zuten: sakabanaketa. Haien helburua zortzi dispertsatuak zigortzea baino gehiago kolektiboa suntsitzea zen», adierazi du. Zigor latz horretan bakardadea izan omen zen latzena. «Preso politikoei elkartzaren zinen, baina zure kolektiboa urrun zenuen».

Dispertsioak, nolana ere, ez zuten xede nagusia lortu, intsumisoen kolektiboak kartzelaren aurka borrokan segitu zuten eta.

Jaxinto Gomez 26 urteko txantrearra da. Zazpigarren plantoan parte hartu zuen. Urte bat eta 9 hilabete eman zituen kartzelan. KEMeko kidea da. Kazetaritza ikasi zuen, eta egunkari batean egiten du lan, baina ez kazetari moduan. Infografia lanetan aritzen da. Marrakziak egiteko abilezia handia du. Jaxintoren abileziaren hainbat adibide topa daitezke Giltzapeko Paranoiak argitalpenean, hartan

103 ohe huts

Orotara 103 lagun izan dira Iruñeko Kartzelako Bigarren Graduako Intsumiso Presoen Kolektiboko kide 1993ko abenduan lehen plantoa egin zutenetik 1997ko apirilean bigarren gradutik azken intsumisioa irten zen arte. Horieta gain, ehundaka gaztek hilabeteak eta hilabeteak igaro dituzte hirugarren graduan, gauero espetxean lo eginez, 1993ko abuztutik gaur arte. Hona hemen intsumiso nafarrek egin 9 plantoen kronologia. Plantogile guztiak batuz ez dira 103 ateratzen. Badira bigarren gradura plantorik egin gabe pasatu ziren zenbait intsumiso, zigortuta:

* **1993-12-12:** Lehen plantoa egiteko, 33 intsumisok pertsonaia ezagun batzuen etxeetan igaro zuten gaua, eta goizean Txantreako elizan elkartzu ziren. Poliziak, hainbat komunikabideren aitzinean, eguerdian atxilotu zituen.

* **1994-2-20:** Hamahiru intsumisok prentsaurrekoa eskaini zuten Nafarroako Unibertsitate Publikoko gelategian, hainbat komunikabideren eta ikasleren aitzinean. Poliziak gaueko 23:00ak aldera atxilotu zituen, komunikabideen argazki eta bideo kamaretatik ihesi.

* **1994-6-26:** Plantoaren burrunba hiriburutik kanpo ere entzunarazi nahian, 4 intsumiso Lizarrara joan ziren plantoa egitera. Lizarrako kasernan prentsaurrekoa egin eta udaletxean itxi ziren, eta Guardia Zibilak eraman zituen.

* **1994-10-3:** Gobernuak ez zuen Iruñeko espetxeko bigarren graduan intsumiso

gehiagorik nahi. Hirugarren gradua hautsi eta gero, sei intsumisok ekintza andana egin behar izan zuten atxilotuak izateko. Armadek munduko hegoaren eta iparraren arteko desorekan jokatzaren duten rola salatzen aritu ziren, Espainiako Bankuaren aurka pintura botatzen ari zirela atxilotu zituzten arte.

* **1995-2-23:** Iruñeko Udalak Espainiako Armadarentzat mutil zerrendak egiten zituena salatzei Nafarroako hiriburuko udaletxean itxi ziren 8 intsumisoek ez zuten atxilotuak izateko inolako arazorik izan. Udaltzaingoak karrikaratu eta berehala, Espainiako Poliziak jipoitu eta atxilotu zituen.

* **1995-5-21:** Espainiako Poliziak frantziskotar bat eta KEMeko kide bat atxilotu zituen, Gaztediaren Etxean itxita zeudela. Plantoa egiten ari zen beste intsumiso bat une hartan ez zen han, eta beste ekintza

bat egin behar izan zuen atxilo zezaten: Iruñeko espetxeko ate nagusian kateatu zen.

* **1995-11-25:** Bi intsumiso Armadaren kamioneta batean kateatu ziren, Iruñean Aitzoaingo kasernako buruek agindu mandatuak egiten ari ziren soldaduen harriidurarako.

* **1996-1-14:** Goizean zortzi intsumisok aldamio bat eskegi zuten Iruñeko Gipuzkoako etorbidearen gainetik igarotzen den zubitik, eta aldamioan eserita egon ziren ilunabarrean Espainiako Poliziak zailtasun handiz atxilotu zituen arte.

* **1996-10-19:** Zortzi intsumisok artalde bat sartu zuten Iruñeko Entzutegetiko atarian. Polizia kolpeka sartu zen atarian. Ardiek ihes egin zuten, eta Iruñeko karriketan barna ibili ziren, galduta. Azken plantogileek ez zuten ihes egin, eta espetxeratu egin zituzten.